

PRESUDA SUDA

14. prosinca 1979.⁽¹⁾

„Zabrana uvoza – Opravdanje razlozima javnog morala – Članak 36. Ugovora – Pornografski proizvodi”

U predmetu 34/79,

povodom zahtjeva koji je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u uputio House of Lords (Ujedinjena Kraljevina) u postupku između

Regine

i

Mauricea Donalda Henna te Johna Fredericka Ernesta Darbyja,

radi prethodne odluke o tumačenju članka 30. i 36. Ugovora o EEZ-u s obzirom na odredbe nacionalnog prava i međunarodnog ugovornog prava o zabrani uvoza proizvoda pornografske naravi,

SUD,

u sastavu: H. Kutscher, predsjednik, A. O’Keefe i A. Touffait (predsjednici vijeća), J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, Mackenzie Stuart i G. Bosco, suci,

nezavisni odvjetnik: J.-P. Warner,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 22. veljače 1979., koje je Sud zaprimio 1. ožujka 1979., House of Lords (u daljnjem tekstu: sud koji je uputio zahtjev) uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u više pitanja o tumačenju članka 30., 36. i 234. Ugovora. Ta su pitanja upućena u okviru kaznenog postupka protiv žalitelja koje je 14. srpnja 1977. Ipswich Crown Court (Kraljevski sud u Ipswichu, Ujedinjena Kraljevina) proglasio krivima za više kaznenih djela. Zahtjev se odnosi na samo jedno od tih kaznenih djela – ono koje se tiče „svjesnog kršenja zabrane uvoza neprimjerenih ili nećudorednih proizvoda, što je u suprotnosti s člankom 42. Customs Consolidation Acta (u daljnjem

tekstu: Zakon o carinama) iz 1876. i člankom 304. Customs and Excise Acta (u daljnjem tekstu: Zakon o carinama i trošarinama) iz 1952.”

- 2 Proizvodi u svezi s kojima se terete žalitelji bili su dio pošiljke od nekoliko kutija neprimjerenih filmova i časopisa koji su bili uneseni u Ujedinjenu Kraljevinu kombijem koji je 14. listopada 1975. iz Rotterdama trajektom stigao u Felixstowe. Optužnica se odnosila na šest filmova i sedam časopisa koji su svi danskog podrijetla.
- 3 Žalitelji su protiv presude podnijeli žalbe pred Court of Appeal of England and Wales (Žalbeni sud, Engleska i Wales, Ujedinjena Kraljevina). Taj je sud presudom od 13. srpnja 1978. odbio njihove žalbe. Dana 9. studenoga 1978. sud koji je uputio zahtjev dopustio je obama žaliteljima da podnesu pravozaštitno sredstvo. Nakon što je 29. siječnja 1979. saslušao oba žalitelja, sud koji je uputio zahtjev odlučio je da se na temelju članka 177. Ugovora Sudu upute pitanja koja su navedena u rješenju kojim se upućuje zahtjev za prethodnu odluku.
- 4 Žalitelji su ustvrdili da u Ujedinjenoj Kraljevini ne postoji jedinstvena politika javnog morala u pogledu neprimjerenih ili nećudorednih proizvoda. S tim u svezi upozorili su na razlike u propisima koji se primjenjuju u različitim konstitutivnim dijelovima državnog područja Ujedinjene Kraljevine. Osim toga ustvrdili su da se zbog potpune zabrane uvoza neprimjerenih ili nećudorednih proizvoda na uvoz primjenjuju stroža pravila od onih koja vrijede unutar države te da je to proizvoljna diskriminacija u smislu članka 36. Ugovora.
- 5 Prema prikazu pravnih pitanja danom u prilogu rješenju kojim se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da se odgovarajući zakoni koji se primjenjuju u različitim dijelovima državnog područja Ujedinjene Kraljevine, odnosno u Engleskoj i Walesu, Škotskoj, Sjevernoj Irskoj i na otoku Manu, međusobno razlikuju te da svaki od njih potječe iz niza različitih izvora od kojih neki pripadaju *common law*, a drugi pisanom pravu.
- 6 Prema istom prikazu, različiti zakoni Ujedinjene Kraljevine priznaju i primjenjuju dva međusobno različita kriterija. Prvi, u prikazu označen kao „kriterij A”, odnosi se na riječi „neprimjereni ili nećudoredni” koje se javljaju u carinskim propisima i nekim drugim propisima, a koriste se i za označivanje sadržaja kaznenog djela prema engleskom *common law*, tj. „uvredu dobrim običajima”. Te se riječi, prema prikazu, odnose na jedinstven pojam vrijeđanja prihvaćenih pravila uljudnosti, pri čemu se izraz „neprimjeren” nalazi na dnu, a „nećudoredan” pri vrhu ljestvice.
- 7 Drugi kriterij, u prikazu označen kao „kriterij B”, odnosi se na izraz „nećudoredan” korišten samostalno kao što je to slučaj u Obscene Publications Acts (Zakoni o nećudorednim tiskovinama) iz 1959. i 1964. (koji vrijede samo u Engleskoj i Walesu) te za opisivanje sadržaja određenih djela koja se prema *common law* smatraju kaznenim djelima u Engleskoj i Walesu, Škotskoj i Sjevernoj Irskoj. Kao što je navedeno u prikazu, taj izraz označava užu kategoriju proizvoda, odnosno one proizvode kojima se nastoji „izopaciti i pokvariti” osobe koje su im izložene.
- 8 Zakonima o nećudorednim tiskovinama iz 1959. i 1964. posebno se određuju određena kaznena djela koja se odnose na objavu nećudorednih članaka, ali se iz njihova područja primjene isključuju takvi „nećudoredni članci” u smislu navedenih

zakona ako je objava tih članaka opravdana znanstvenim, književnim, umjetničkim ili obrazovnim razlozima ili drugim razlozima od općeg interesa.

- 9 Puko posjedovanje, u nekomercijalne svrhe, proizvoda koji pripadaju kategoriji A ili kategoriji B nije kazneno djelo nigdje u Ujedinjenoj Kraljevini.
- 10 Relevantne odredbe o uvozu pornografskih proizvoda su odredbe članka 42. Zakona o carinama iz 1876. i članka 304. Zakona o carinama i trošarinama iz 1952. One se primjenjuju u cijeloj Ujedinjenoj Kraljevini. Ukratko, njima se predviđa da neprimjereni ili nećudoredni proizvodi podliježu zapljeni i uništenju po prispjeću u Ujedinjenu Kraljevinu i da će svatko tko pokuša te proizvode nezakonito uvesti u Ujedinjenu Kraljevinu kazneno odgovarati. Prilogom 7. Zakonu o carinama i trošarinama iz 1952. predviđen je postupak kojim se pred sudom utvrđuje podliježe li proizvod zapljeni.

Prvo pitanje

- 11 Prvim se pitanjem pita je li zakon države članice kojim se zabranjuje uvoz pornografskih proizvoda u tu državu mjera s učinkom istovrsnim količinskom ograničenju uvoza u smislu članka 30. Ugovora.
- 12 Tim je člankom predviđena zabrana „količinskih ograničenja uvoza i svih mjera s istovrsnim učinkom” među državama članicama. Jasno je da se ta odredba odnosi i na zabrane uvoza u mjeri u kojoj su te zabrane najekstremniji oblik ograničenja. Stoga izraz iz članka 30. valja razumjeti kao istoznačan izrazu „zabrane ili ograničenja uvoza” iz članka 36.
- 13 Stoga na prvo pitanje valja odgovoriti da zakon kao što je dotični jest količinsko ograničenje uvoza u smislu članka 30. Ugovora.

Drugo i treće pitanje

- 14 Drugo i treće pitanje glase kako slijedi:

„2. Ako je odgovor na prvo pitanje potvrđan, treba li prvu rečenicu članka 36. tumačiti tako da država članica smije zakonito zabraniti uvoz, iz druge države članice, robe neprimjerene ili nećudoredne naravi u smislu zakonodavstva te države članice?

3. Konkretno:

- (I) ima li država članica pravo zadržati takve zabrane kako bi spriječila, ograničila ili smanjila opasnost od povreda unutarnjeg prava svih konstitutivnih dijelova svojeg državnog carinskog područja?
- (II) ima li država članica pravo, pozivajući se na vlastite standarde i značajke koji se odražavaju u unutarnjim propisima konstitutivnih dijelova njezinog carinskog područja, uključujući propis kojim se te zabrane propisuju, zadržati zabrane bez obzira na razlike među propisima navedenih konstitutivnih dijelova?”

Ta pitanja valja razmotriti zajedno.

- 15 Prema članku 36. Ugovora, odredbe koje se odnose na slobodno kretanje robe u Zajednici ne isključuju mogućnost zabrane uvoza koja je među ostalim opravdana „razlozima javnog morala”. Načelno je na svakoj državi članici da na svojem državnom području odredi, u skladu sa svojom ljestvicom vrijednosti i u obliku koji sama odabere, zahtjeve javnog morala. U svakom je slučaju nesporno da su zakonske odredbe koje se u Ujedinjenoj Kraljevini primjenjuju na uvoz proizvoda neprimjerene ili nećudoredne naravi dio nadležnosti koje države članice imaju na temelju prve rečenice članka 36.
- 16 Svaka država članica ima pravo odrediti zabrane uvoza koje su opravdane razlozima javnog morala za čitavo svoje državno područje, kako je određeno u članku 227. Ugovora, bez obzira na svoje ustavno ustrojstvo i raspodjelu zakonodavnih nadležnosti za dotično područje. Činjenica da postoje određene razlike između propisa koji su na snazi u različitim konstitutivnim dijelovima države članice ne sprečava tu državu da primjenjuje jedinstveno poimanje zabrana uvoza koje se zbog razloga javnog morala primjenjuju u trgovini s drugim državama članicama.
- 17 Stoga na drugo i treće pitanje valja odgovoriti da prvu rečenicu članka 36. treba tumačiti tako da država članica načelno smije zakonito zabraniti uvoz proizvoda neprimjerene ili nećudoredne naravi u smislu unutarnjih propisa iz bilo koje druge države članice i da se takve zabrane smiju legitimno primjenjivati na čitavom njezinom državnom području čak i ako u tom području postoje razlike među propisima koji su na snazi u različitim konstitutivnim dijelovima predmetne države članice.
- Četvrto, peto i šesto pitanje
- 18 Četvrto, peto i šesto pitanje sročeni su kako slijedi:
- „4. Ako je zabranu uvoza robe moguće opravdati razlozima javnog morala ili javnog poretka te je u tu svrhu ona i uvedena, može li ta zabrana svejedno biti sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikriveno ograničenje trgovine koje je protivno članku 36.?
5. Ako je odgovor na četvrto pitanje potvrđan, znači li to da činjenica da zabrana uvoza takve robe ima različito područje primjene od kaznenim pravom predviđene zabrane posjedovanja i objave takve robe u državi članici ili bilo kojem njezinom dijelu nužno jest sredstvo proizvoljne diskriminacije ili ograničenje koje bi moglo biti protivno zahtjevima iz druge rečenice članka 36.?
6. Ako je istina da je, za razliku od zabrane koja vrijedi za posjedovanje i objavu, zabrana uvoza stvar upravne nadležnosti koju imaju carinski službenici koji su nadležni za pregled uvozne robe na graničnim prijelazima, može li ta činjenica ikako utjecati na odgovor na peto pitanje?”
- 19 U tim pitanjima sud koji je uputio zahtjev uzima u obzir navode žalitelja koji se pozivaju na određene razlike između, s jedne strane, zabrane uvoza sporne robe, koja je apsolutna, i, s druge strane, zakonodavstva koje je na snazi u različitim

konstitutivnim dijelovima Ujedinjene Kraljevine i manje je strogo u smislu da samo posjedovanje nećudorednih proizvoda u nekomercijalne svrhe nije kazneno djelo nigdje u Ujedinjenoj Kraljevini i da, iako je općenito zabranjena, trgovina takvim proizvodima podliježe određenim iznimkama, kao npr. kada se radi konkretno o proizvodima znanstvene, književne, umjetničke ili obrazovne vrijednosti. S obzirom na te razlike, postavlja se pitanje je li moguće da se druga rečenica članka 36. ne odnosi na zabranu uvoza.

- 20 Prema drugoj rečenici članka 36., ograničenja uvoza iz prve rečenice ne smiju „biti sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikriveno ograničenje trgovine među državama članicama”.
- 21 Kako bi se odgovorilo na postavljena pitanja, valja razmotriti svrhu odredbe kojom se želi spriječiti da se ograničenja trgovine opravdana razlozima iz prve rečenice članka 36. zlorabe i da se primjenjuju tako da uzrokuju diskriminaciju u pogledu proizvoda podrijetlom iz drugih država članica ili da neizravno štite određene domaće proizvode. Tu se ne radi o području primjene zabrane uvoza predmeta neprimjerene ili nećudoredne naravi koja je na snazi u Ujedinjenoj Kraljevini. Bez obzira na razlike među propisima koji su u tom području na snazi u različitim konstitutivnim dijelovima Ujedinjene Kraljevine te unatoč određenim iznimkama koje su ograničenoga dosega, svrha tih zakonodavstava kao cjeline je zabraniti ili barem ograničiti proizvodnju i stavljanje na tržište tiskovina ili proizvoda neprimjerene ili nećudoredne naravi. U tim je okolnostima dopustivo zaključiti da sve u svemu u Ujedinjenoj Kraljevini ne postoji zakonita trgovina takvom robom. Stoga se zabrana uvoza koja je u određenim aspektima stroža od nekih propisa koji se primjenjuju unutar Ujedinjene Kraljevine ne može smatrati mjerom osmišljenom kako bi se posredno zaštitio bilo koji domaći proizvod ili uspostavila proizvoljna diskriminacija među robom ove vrste ovisno o tome je li ona proizvedena na nacionalnom državnom području ili na području druge države članice.
- 22 Stoga na četvrto pitanje valja odgovoriti da ako je zabrana uvoza robe opravdana razlozima javnog morala i ako je zbog toga uvedena, primjena te zabrane, ako u dotičnoj državi članici ne postoji zakonita trgovina tom istom robom, ne može biti sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikriveno ograničenje trgovine protivno članku 36.
- 23 U tim okolnostima nije potrebno odgovoriti na peto i šesto pitanje.
- Sedmo pitanje
- 24 Sedmim se pitanjem neovisno o prethodnim pitanjima pita može li država članica, s obzirom na odredbe članka 234. Ugovora, zakonito zabraniti uvoz takve robe iz drugih država članica pozivajući se na obveze koje proizlaze iz Ženevske konvencije o suzbijanju prometa nećudorednim tiskovinama iz 1923. i Svjetske poštanske konvencije (obnovljena u Lausannei 1974., stupila na snagu 1. siječnja 1976.).
- 25 Prema članku 234., odredbe Ugovora ne utječu na prava i obveze koje proizlaze iz sporazuma koje su prije stupanja na snagu Ugovora sklopile jedna ili više država članica s jedne strane te jedna ili više trećih zemalja s druge strane. Međutim, u mjeri u

kojoj ti sporazumi nisu usklađeni s Ugovorom, dotična država članica treba poduzeti sve odgovarajuće mjere radi otklanjanja utvrđenih neusklađenosti.

- 26 Na temelju usporedbe prethodnih razmatranja s odredbama konvencija na koje se poziva sud koji je uputio zahtjev nije vjerojatno da će poštovanje tih međunarodnih konvencija od strane Ujedinjene Kraljevine biti protivno odredbama o slobodnom kretanju robe ako se pritom poštuje iznimka iz članka 36. o može bitnoj zabrani uvoza zbog razloga javnog morala.
- 27 Stoga na sedmo pitanje valja odgovoriti da u mjeri u kojoj se država članica koristi rezervom koja je u pogledu zaštite javnog morala predviđena člankom 36. Ugovora, odredbe članka 234. ne sprečavaju je da ispuní obveze koje proizlaze iz Ženevske konvencije o suzbijanju prometa nećudorednim tiskovinama iz 1923. i Svjetske poštanske konvencije (obnovljena u Lausannei 1974., stupila na snagu 1. siječnja 1976.).

Troškovi

- 28 Troškovi vlade Ujedinjene Kraljevine i Komisije, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se.
- 29 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlućujući o pitanjima koja mu je rješenjem od 22. veljaće 1979. postavio sud koji je uputio zahtjev, odlučuje:

- 1. Zakon države članice kojim se zabranjuje svaki uvoz pornografskih proizvoda u tu državu jest kolićinsko ogranićenje uvoza u smislu članka 30. Ugovora.**
- 2. Prvu rećenicu članka 36. treba tumaćiti tako da država članica načelno smije zakonito zabraniti uvoz proizvoda neprimjerene ili nećudoredne naravi u smislu unutarnjih propisa iz bilo koje druge države članice i da se takve zabrane smiju legitimno primjenjivati na ćitavom njezinom državnom području ćak i ako u tom području postoje razlike među propisima koji su na snazi u različitim konstitutivnim dijelovima dotićne države članice.**
- 3. Ako je zabrana uvoza robe opravdana razlozima javnog morala i ako je zbog toga uvedena, primjena te zabrane, ako u dotićnoj državi članici ne postoji zakonita trgovina tom istom robom, ne može biti sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikriveno ogranićenje trgovine protivno ćlanku 36.**

- 4. U mjeri u kojoj se država članica koristi rezervom koja je u pogledu zaštite javnog morala predviđena člankom 36. Ugovora, odredbe članka 234. ne sprečavaju tu državu da ispuni obveze koje proizlaze iz Ženevske konvencije o suzbijanju prometa nečudorednim tiskovinama iz 1923. i Svjetske poštanske konvencije (obnovljena u Lausannei 1974., stupila na snagu 1. siječnja 1976.).**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 14. prosinca 1979.

[Potpisi]

ⁱ Jezik postupka: engleski

RADNI PRIJEVOD